

straně žalovaného čsl. eráru, ohledně jehož tvrzených závazků přiročí vysloveno nebylo, slušelo návrh žalovaných na odmítnutí žaloby zamítnouti.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl stížnostem žalovaných.

D ů v o d y:

Co se týče stížnosti čsl. eráru, jest napadené usnesení, že se návrhu na odmítnutí žaloby po rozumu Šu 2 (3) zákona ze dne 23. července 1919, čís. 440 sb. z. a n. nevyhovuje, případně odůvodněno k němu připojenými, stavu věci a zákonu odpovídajícími důvody a proto se k vyvrácení vývodu ve stížnosti odkazuje na tyto důvody napadeného usnesení. Dodává se, že mínění stěžovatele, že jen omylem žalován je čsl. erár místo c. k. eráru, nemá v žalobě a ve spisech opory. Pokud si také spolužalovaný Emil L. stěžuje, že nebyla žaloba odmítnuta, jest uvést, že stalo se tak, co se jeho týče, zajisté právem, protože není totožnou osobou se spolužalovaným čsl. erárem ani také s c. k. erárem a dle shora citovaného místa zákona mají býti odmítnuty toliko žaloby proti c. k. eráru, c. a k. eráru nebo král. uherskému eráru, nikoli proti soukromé osobě, a dále není mezi ním a čsl. erárem jednotného společenství v rozepři, aniž jest vedlejším intervenientem, aby z těchto důvodů (§ 14 c. ř. s., § 15 zákona ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák. a § 19 a 21 c. ř. s.) byl snad oprávněn si stěžovati. Z uvedeného plyne, že i kdyby žaloba proti čsl. eráru měla býti odmítnuta, nebylo by duvodu, aby také odmítnuta byla ohledně Emila L-a.

Čís. 2257.

Bylo-li při dodávce zboží smluveno placení: »gegen prompte Nettokassa« s přepočítacím kursem 1 Kč : 6 Krak. v Krak., dlužno na tomto kursu trvati, třebas placeno bylo drahnou dobu po splatnosti, kdy kurs se pro prodatele podstatně zhoršil (1 : 88). Prodátel může se ovšem pro škodu hojiti na prodlevším kupiteli.

(Rozh. ze dne 7. února 1923, Rv I 932/22.)

Žalovaná linecká firma objednala od žalující tuzemské firmy větší množství textilního zboží, jež žalující dodala v době od 15. února 1921 do 13. května 1921. Faktury obsahovaly pod cenou, účtovanou v Kč, doložku: »Umrechnungskurs 1 : 6. Zahlbar gegen prompte netto Kassa beim Wiener Bankverein«. Ježto žalovaná nezaplatila včas kupní ceny, oznámila jí žalobkyně dopisem ze dne 25. července 1921, nezaplatí-li do 31. července 1921, že bude žádati po ní placení v Kč. Žalovaná složila dne 25. listopadu 1921 u »Wiener Bankverein« ve Vídni kupní cenu v kursu 1 : 6 v Krak., kteréhožto placení žalobkyně neuznala a domáhala se zaplacení kupní ceny v Kč. O b a n i ž š í s o u d y žalobě vyhověly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Řešení sporu závisí jedinečně na výkladu doložky na fakturách, týkajících se zboží, jehož kupní ceny žalobkyně sporem se domáhá. Jde o výklad smlouvy. Rozhodným

pro vystižení úmyslu stran jest základní ustanovení čl. 278 obch. zák. Písemnou dohodu stran, jak jest ve fakturách obsažena, nutno bráti v úvahu v celém jejím rozsahu i obsahu a není přípustno, by jednotlivé věty se ze souvislosti vytrhovaly a by se význam jednotlivých vět vykládal o sobě, jak žalovaná o to usiluje. Všechny faktury obsahují doložku pod účtovanou cenou »Umrechnungskurs 1 : 6 Zahlbar gegen prompte netto Kassa beim Wiener Bankverein.« Z těchto faktur jde a také není mezi stranami sporno, že zboží zasláno bylo žalované v čase od 15. února do 13. května 1921, že však žalovaná teprve 25. listopadu 1921 poukázala na kupní cenu 101.101 Krak., tedy teprve po půl léte a ještě později, než jak byla zboží od žalobkyně bez závady přijala. Obsah faktur, zejména doložka o placení opravňuje vzhledem na čl. 278 obch. zák. úsudek, že kurs 1 : 6 měl platiti jen při placení promptním vzhledem na kolísající valutu rakouskou. Prvý soud zjistil, že poměr hodnoty koruny československé k rakouské byl 15. února 1921 1 Kč = 9.174 Krak., a 25. listopadu 1921 1 Kč = 88.495 Krak. Jest tedy úsudek prvního soudu, že žalobkyně stanovila kurs přepočítací ve prospěch žalované, správným (čl. 334 obch. zák.). Prvý soud správně dovodil, že výhodu žalované ku placení v poměru 1 Kč : 6 Krak. nelze připustiti jinak, než platilo-li by se ihned po obdržení zboží, a že tato výhoda dle dohody stran ve fakturách jasně a srozumitelně vyslovená odpadá, jakmile žalovaná nevyhoví smluvenému promptnímu placení. Byla-li žalovaná v prodlení s placením půl, ba tři čtvrti roku, nemožno dospěti důvodně k názoru, že výhoda poměru 1 : 6 zůstávala k dobru žalované, kdyžť neplatila kupní ceny dle smlouvy ihned a když zatím poměr Kč ku Krak. stoupl z 9 na 88, tedy skorem desetkrátě výše v čase od první dodávky zboží do složení peněz žalovanou u »Wiener Bankverein«. Tu by prostě žalovaná za to, že neplnila smlouvy v čas a byla v prodlení, měla ještě značnou finanční výhodu, což by nevyhovělo poctivému obchodování. Z úvahy té také plyne, že závazek žalované, by platila kupní cenu v korunách čs., nebude-li platiti ihned po obdržení zboží, plynul již z faktur, a tedy jest správným názor prvního soudu, že nebyla žalobkyně povinna, aby žalovanou, když tato tak dlouho, proti smlouvě byla s placením kupní ceny v prodlení, upozorňovala, že bude žádati placení v Kč, nezaplatí-li žalovaná ihned. Správným jest názor odvolatelky, že ujednání o placení přepočítacího kursu 1 : 6 jest podstatnou částí kupní smlouvy; ale právě tak podstatnou byla smluvená podmínka, že kupní cenu platiti dlužno ihned; z toho musí vyplynouti úsudek, že, nevyhověla-li žalovaná smluvené podmínce placení okamžitého, tím samým pozbyla nároku na výhodu placení v poměru 6 Krak. na místě 1 Kč, a že tedy posoudil první soud věc právně správně, uznáv dle žalobního nároku. Byl-li žalovaný s placením pohledávky samy v prodlení, nemůže se dovolávati s účinkem toho, že zaplatil úrok z prodlení, poněvadž ustanovení §u 1333 obč. zák. platí jen tehda, když jde o pravidelný případ, že jistina sama podržuje stále svou hodnotu a že škoda záleží jen v tom, že věřiteli ujde úrok. Žalovaná svým prodlením zavinila znehodnocení jistiny, musí tedy nésti důsledky tohoto znehodnocení a vyrovnati rozdíl tím povstalý.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Podle zjištění odvolacího soudu žalovaná objednala a dodáno obdržela fakturované zboží za fakturních podmínek »gegen prompte Nettokassa« s přepočítacím kursem 1 : 6 splatno u »Wiener Bankverein« ve Vídni, a, byvši s placením v prodlení, vyzvána byla žalobkyní dne 25. července 1921, nezaplatí-li do 31. července 1921, že bude žádáno po ní placení v Kč, že žalovaná složila dne 25. listopadu 1921 u »Wiener Bankverein« ve Vídni dle kursu 1 : 6 — 101.101 Krak., kteréžto placení žalobkyně, požadující zaplacení v Kč, neuznala. Dle dalších zjištění bylo zboží zasláno žalované v čase od 24. února do 13. května 1921, tedy placení 25. listopadu 1921 učiněno bylo po pul létě a ještě později, než jak žalovaná zboží od žalobkyně bezzávadně přijala a poměr hodnoty Kč ku Krak. byl 15. února 1921 — 1 Kč — 9.174 Krak. a 25. listopadu 1921 — 1 Kč — 81.495 Krak. Mezi stranami byl spor jenom o to, a toho také jenom dle čis. 4 Šu 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací se dotýká, jak sluší rozuměti smluvnímu ustanovení na všech žalovanou nepozastaveně přijatých fakturách obsaženému a znějícímu doslovně: »Umrechnungskurs 6 : 1. Zahlbar gegen prompte Nettokassa beim Wiener Bankverein Wien.« Odvolací soud srovnale se soudem první stolice, opíraje se o vykládací pravidlo čl. 278 obch. zák., a máje na zřeteli, že žalobkyně stanovila přepočítací kurs ve prospěch žalovaného (čl. 334 obch. zák.), u s o u d i l, že výhody ku placení v poměru 1 Kč ku 6 Krak. nelze žalované připustiti jinak, než platilo-li by se ihned po obdržení zboží, a že výhoda tato dle dohody stran, ve fakturách jasně a srozumitelně vyslovená, odpadá, jakmile žalovaná nevyhoví smluvenému placení promptnímu, neboť, byla-li žalovaná v p r o d l e n í s placením pul, ba tři čtvrti roku, nemožno dospěti důvodně k názoru, že by výhoda poměru 1 : 6 zustávala k dobru žalované, když neplatila kupní ceny dle smlouvy ihned, a když zatím poměr Kč ku Krak. stoupl z 9 na 82, tedy skorem desetkráté výše v čase od první dodávky zboží do složení peněz žalovanou u »Wiener Bankverein«: tu že by prostě žalovaná za to, že sama nesplnila smlouvu včas a byla v prutahu, měla z toho ještě značnou výhodu finanční, což by nevyhovělo poctivému obchodování. Leč tomuto právnímu nazírání přisvědčiti nelze. Zmíněná doložka fakturová je ovšem velmi jasná a srozumitelná; ne však v tom smyslu, jak ji soudové nižší vykládají. Že by při protismluvním, totiž tuto značně opozděním a za podstatně změněného rozpětí kursovního učiněném placení mělo nastati plnění jiné v Kč totiž, jak ho žalobkyně požaduje — nedá se nikterak z oné doložky dovoditi. Čl. 278 obch. zák., vyslovující, že při výkladu smluv nemá býti lpěno na literě zákona, nýbrž má vule stran býti vyzkoumána, neobsahuje pravidel o náležitostech projevu vule, platí tedy v této příčině dle §§ 7 a 876 obč. zák. pravidla §§ 869—875 obč. zák. Dle Šu 863 odstavec druhý obč. zák. musí býti vzhledem ku významu a účinkům jednání a opomenutí brán zřetel na obyčeje a zvyklosti poctivého styku. Podle těchto pravidel bylo by nezbytno bývalo, aby, když strany zamýšlely, obmeziti smluvené rozpětí kursovní 6 : 1 pouze při promptním placení hotovém, tuto vuli ve fakturní doložce z ř e t e l n ě a s r o z u m i -

te l n ě vyslovily, což se však nestalo. Sluší tedy oné fakturové doložce rozuměti jenom tak, jak byla vyslovena, a sluší uznati, že, když firma žalující zaplacení podle této fakturové doložky dopisem ze dne 29. listopadu 1921 neuznala j e n o m z t é p ř í č i n y, že placení stalo se opožděně, a to po více než 6 měsících, kdy se rozpětí obou korun ku značnému neprospěchu Krak. změnilo, toto neuznání není po právu, a že žalobní saldo po zákonu a smluvně bylo zaplaceno, čímž žalobní nárok pozbyl právní opodstatněnosti. Jiná arci je otázka o důsledcích opožděného placení. Vedle objektivního prodlení a jeho zákonných důsledku (čl. 288 obch. zák. a § 1333 a 1334 obč. zák.) vystupuje v této rozepři n e u p l a t ň o v a n ý průtah s u b j e k t i v n í, zavazující obmeškalého plátce ku náhradě škody podle všeobecných o tom daných pravidel. Jde zdánlivě jenom o dluh peněžní, při němž objektivní průtah nahrazován je dle §u 1333 obč. zák., neboť »prompte Netto-Kassa« souvisela s kursovním rozpětím 6 : 1 a tím byl dán platebnímu prodlení smluvně zvláštní význam. Leč tento náhradní nárok v této rozepři nebyl uplatněn, z něho nebylo žalováno a proto se právnímu posouzení v této rozepři vymyká.

Čís. 2258.

Neopatrnost nebo nepozornost v jednotlivém případě nedokazují ještě nutně nezdatnosti zjednané osoby (§ 1315 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 7. února 1923, Rv I 933/22.)

Žalobkyně byla zasažena kočárkem žalovaného, jež řídil kočí Josef K., povalena a těžce poraněna. K žalobě o náhradu škody uznal p r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e náhradní nárok z polovice duvodem po právu a uvedl ohledně ručení žalovaného v d ů v o d e c h: Josef K. nezachoval při jízdě takové opatrnosti, jakou nutno u každého kočího předpokládati. Jakmile seznal, že žalobkyně, která, jdouc sehnuta, kočáru si zřejmě nevšimla, přecházela silnici, měl žalobkyni na blížící se kočár ihned zavoláním upozorniti, po případě rychlost jízdy zmírniti, by mohl v případě potřeby ihned zastaviti; toho však neučinil, nýbrž teprve, když žalobkyně byla již pouze asi 5 kroku od koní vzdálena, na ni zvolal, avšak koně včas zaraziti a nehodě zabrániti nemohl a také žalobkyně se nemohla více uhnouti, jelikož byla poražena v tom okamžiku, kdy K. na ni zvolal. Třebas byl Josef K. dosud spolehlivým kočím a nehoda se mu jako kočímu nikdy nepříhodila, osvědčil v tomto případě takový stupeň neprozíravosti, že o jeho nevhodnosti nelze pochybovati. Dle §u 1315 obč. zák. v novém doslovu ručí žalovaný za škodu, kterou jeho kočí způsobil, neboť dle tohoto ustanovení zákonného nemusila mu býti nezdatnost kočího známa a stačí pro ručení žalovaného, když jeho kočí v rozhodném okamžiku nezdatnost skutkem prozradil. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d žalobu zcela zamítl.